

Válka proti válce.

Když nyní hrozí světová válka byla zahájena, věděl ti, kteří ji vypovídali, že při ní v práci zasáhají budou všechny zákony lidské, přírodní i božské, že její běh bude hroznější než všechno, co lidsko doposud v tomto ohledu spatřilo, a proto se postarali, aby s armádami nesměli jít lidi, kteří by nestramě o bitvách, o utrpení vojáků i obyvatelstva podávali zprávy a též budoucího pokolení věrně vypsal, kam až to dopracovala vyhlášená kultura 20. století. Ale nejen to, ve všech zemích, válkou postižených, zavazena nejpřísnější cenzura nejen na časopisy, ale i na soukromé dopisy, aby někdo nemohl vyhlášení pravého stavu věci zaslati nikam, kde by to mohlo poškodit zájmy dotyčné válčící mocí.

Vzdor tomu dověděl jsem se o válce a jejích hrůzách již tolik, že čím dále tím durazněji se volá, aby již jednou bylo zakročeno tomu neslychanému vraždění, mrazení a pustošení. Bude-li se mocí nějak zakročiti ve prospěch míru, tuhle všeobecně přesvědčení v Evropě i zde, bude možnost ta poskytnuta především Spojeným Státům a jejich prezidentovi. Z té příčiny konají se po celé naší republice mírové schůzky, jejichž účelem je veřejně mluvit o možnosti války, aby působilo dostatečným tlakem na prezidenta i na mocnosti, válku vedoucí.

Na schůzkách těchto ovšem vyslovovány jsou různé náhledy o příčinách nynější války, o tom, kdo ji zavinil, i o tom, jak ji bude možno ukončiti. V jedné takové schůzce jistý profesor Jordana, který prohlašoval, že válka bude ukončena teprve, až válčící mocnosti budou k tomu donuceny svými domácími poměry, až bída na obyvatelstvo uvalená, přečtrně strunu trpělivosti a millionové zoufalých postižených se ozvou. Druhý náhled, zastupovaný, mírovou delegátkou z uherské Pošti paní Rosikou Schwemmerovou využíval v to smyslu, že výkřik utrpení a zoufalství ze zemí, válkou postižených, se neuslyší nikdy, poněvadž vlády jej udusí, a že by národ americký měl donutit válčící strany, aby jaly se vyjednávat o mír.

Nám zdá se náhled profesora Davida Starra Jordana správnějším. Spojené Státy kdyby chtěly za nynějších poměrů někoho donucovat, by byli připraveni, že samy ocitnou se v tom šíleném zápase. Jmenovaný profesor proto prohlásil ke shromážděným: "Vám, mírovým společnostem, chci dáti dobrou radu. Jest to správné a chvályhodné, že přijímáte resoluce ve prospěch míru a jednáni o mír, ale já vás zapřísahám, neposílejte své resoluce prezidentu Wilson nemůže vystoupiti s návrhem na mír bojujícím národům, nebo obnoviti svoji nabídku na prostředkování či arbitraci, dokud některá cizí armáda zůstane v Belgii. Nemůže učiniti jediného dalšího kroku pro mír nebo zprostředkování, dokud nebude si jist, že poměry se utváří tak, že úspěch jeho snah jest možným. Do té doby musí zůstat neutralním. V této zemi národní nenávisť přestává a pod naši vlajkou nemůže existovati. Když prezident Wilson sledá, že nastaly poměry, které mu umožňují, aby jednal, buď me přípravu k mobilisaci pro mír zároveň s ním. Chceme mír, který by byl trvalejším než všichni císaři, králové a knížata, mír, který by každou příští válku učinil nepotřebnou a nemyslitelnou.

Až bude po této válce, celá Evropa bude změněna. Mnohé věci budou náležeti minulosti a mnohé staré, zamotané otázky navždy budou rozřešeny. Žádný národ potom nebude mít pomyslení, aby se znovu pustil do války. V té nové době budeme pohlížeti na válku v tom světle, jak naznačil Benjamin Franklin, když vypravoval, jak mladý anděl byl poslán na zem s nebes s poselstvím. Starší a zkušenější anděl byl s ním poslán, aby mu dělal průvoděho. Když letěli nad mořem, dvě ne-

prátelecká loďstva tam spolu bojovala a tisícové umírali. Mladý anděl povídá ku pravdě: "Ty jsi se zmýlil. Bylo ti řečeno, abys mne dovedl na zem, a ty zatím jsi mě přičiň do pekla." Starší anděl na to odpověděl: "Ty sám jsi na omylem. Tohle není peklo, je to země. Důtkově navzájem nikdy takhle proti sobě neřádí jako lidé."

Také se nám zdá, že válce evropské může býti učiněn konec teprve tehdy, až některá z velkých válčících stran, či obě, nebude moci dále válku vésti, buď proto, že v její zemi vypukne nespokojenost, nebo lidu hladověho, silného bolesti a zoufalství, nebo až nakažlivé nemoci rozmohou se tak, že řáditi budou huře než nepřátelské zbraně, nebo jiná katastrofa se dostaví.

Ti, kteří tuto válku vyvolali, věděli, jak bude hrozná, zbláznila, že vedena bude do vyhubení. Proto také nikdo se nechce znáti k tomu, že byl její původcem. Profesor Jordan praví, že není za ní zodpovědnou žádná jednotlivá osoba, nýbrž militarismus, kruhy vojenské. Kde však militarismus byl nejmenší, která země byla nejhroznější na svoji ozbrojenou moc, o níž byla přesvědčena, že se s ní může postaviti celému světu. Bylo to jediné Německo a bylo to Rakousko, Německu sloužící, Německem svedené. Tyto dvě mocnosti byly si jisty, že jsou na válku připraveny tak, že více již v tem směru vykonati nemohou, kdesi to země, které počítaly za své příští nepřátele, mohly ještě mnoho k vojenskému sesílení učiniti. Proto na popud z Berlína Rakousko vyhlásilo válku Srbsku a proto následovalo Německo s vyložením války Rusku.

Nyní, když se vidí, kam militarismus vede, když se tuší, jaké budou konce války, jím vyvolané, jest na čas pracovati proti němu ve vlasti naší republiky. Jest nutno vyhlásiti zde "Válku válce" a především původci války, militarismu. Kdo se připravuje k válce, bude válku mít, neboť bude hledět užiti své připravenosti. Válka proti válce musí ve Spojených Státech býti vedena veškerým lidem, aby prezidentu Wilsonovi dostalo se patřičné podpory proti imperialistickým a kapitalistickým zájmům, jež volají po zbrojení a uvrhly by nás do války dřív, než bychom se nadáli.

Válečná loď budoucnosti.

Současná doba velikých událostí může přinést odpověď na otázku, jaká bude válečná loď budoucnosti. Jest známo že s prosté řadové lodí vyvinul se dreadnought s 20.000 tunami únosnosti a z toho zase naddreadnought s 30000 tunami únosnosti. A právě letos došlo mezi odborníky k velikým sporům o to, je-li výhodnější lodí ještě zvětšovat či zůstat na dosavadní velikosti, nebo snad dokonce vrátit se k lodím menšího typu. Byl to v poslední době anglický admirál Percy Scott, který vůbec veliké lodí odsoudil, jich stavbu zavhla a velikou chválu vydal lodím podmořským jako jedině zbraně, která je na moři co platná. Pozoruhodno je a za zmínku stojí, že s anglickým admirálem souhlasilo několik kapacit ve stavbě lodí. Mnozí jím, jako dlouholetý šéfkonstruktor anglické mariny sir White, admirál Reginald Costance vyslovil se rozhodně proti jakémkoli stupňování snosnosti válečných lodí.

Stavba válečných lodí podléhá rozhodně modě. Zrovna tak jako tváří mody — kteří si teď možná na delší čas odpočinou — snaží se rok co rok přijít na svůj účet a vymyšlejí nové a nové kostýmy, tak také dalo by se myslet, že i loděnice si tak počínají. Čušina byla učitelkou nových stavitelů lodí. Až do velikého boje japonského, jež svedlo Rusko s Japonskem, bylo heslem stavitelů lodí stavět prostřední lodě se značnou rychlostí. Různí odborníci pak vyvolali různé názory na budoucí výsledcích námořní bitvy hleděti na rychlost. Různí odborníci pak vyvolali různé názory na budoucí výsledcích námořní bitvy hleděti na rychlost. Různí odborníci pak vyvolali různé názory na budoucí výsledcích námořní bitvy hleděti na rychlost.

zvířezlo nad ruskými díky veliké rychlosti svých lodí, která umožnila nepříteli obkličiti a porazit. Jiní zase přiklonili se k názoru, jež s nepokrytým příměstím vyslovil velitel ruského loďstva, admirál Rožestvenskij: "Japonci trefovali a my ne." Říditel první anglické loděnice, známé to firmy Vickers, vyslovil se zase proti příměstímu stupňování rychlosti, poněvadž se může stát jen na úkor ozbrojení těžkými děly a na úkor tloušťky pancéřů.

Těžká děla! Ani otázka námořního dělostřelctva není dosud rozhodnuta. Po bitvě u Čušiny se tvrdilo: "Vítězství bylo dobyté těžkou japonskou dělostřelbou." Tím také byl dán směr pro vývoj dreadnoughtů, neboť tyto námořní obrové byli konstruováni jedine za tím účelem, aby se na ně vešlo co nejvíce těžkých, velkoblížních děl. Ale i proti tomu názoru ozvali se odborníci, kteří japonské vítězství odělostřelctva střední veličnosti. Účasná palba těchto děl a použití trhavých, drtivých nábojů zničilo přý ruské loďstvo. Je vidět, že válečné umění se mění a jeho apoštolové potřebovali by za se nějaký veliký příklad pro svá tvrzení.

Proč tedy vznikly obrovské lodě? Dle všeobecného laického názoru proto, že větší loď může být silnější ozbrojena a mít také silnější pancéř.

Názor ten je správný. Loď o snosnosti 30.000 tun je rozhodně vydatnější než dvě lodě o 15.000 tunách snosnosti. Větší loď může mít silnější pancéř, může ze svých děl soustřediti oheň tím, že palba dá se na jedné lodi lépe řídit; kromě toho dá se na velké lodi zřídit více přehrad tak, že taková loď se nemůže tak snadno potopit. Také pořizovací a udržovací náklady jedné velké lodě jsou menší než dvou menších lodí.

Ovšem, nesmíme zapomínati na úhlaný nepřítel lodí, na torpéda a miny. Třeba torpédem, není-li zrovna zničujícího rázu, ochromí pouze řadovou loď na několik měsíců; dvě trefy takovou loď zničí. A pak podmořské lodě. Zjevně Německo má k nim nesmírnou úctu; dlouho se německá válečná marína podmořským lodím bránila, za tím co je Anglie stavěla tak říkaje o překot. Ale poslední dvoje manévry přesvědčily i německé vůdčí kruhy o výbornosti podmořských lodí a Německo jalo se rovněž o překot stavět.

Nynější stav stavitelství lodního je ten, že se Angličané vracejí k menším lodím, zatím co Němci staví větší lodě mnohem větší. Přinesou snad nynější hrozná události nový směr pro stavbu lodí, či dojde vůbec ke stavbě nových válečných lodí?

Jak se vede moderní bitva?

Vůdové jednotlivých velkých válčících a bojujících skupin, armád, tedy velcí vůdové seskupeni v hlavních stanech, jsou daleko vzdáleni od bojující čáry čili fronty. U Gravelot byli vzdáleni 15 km. Při dnešních bitvách je bitevní čára velice rozvinutá, až 400 km. Takové linie jsou zrovna nepřehlédlné, zvláště když se s obou stran voje posunují. Bedich veliký klad největší válku na osobní, vlastní pozorování (coup d'oeil). Tak přešel sám fronty u Kolba, Rossbachu a Leuthenu. Napoleon rovněž sám se přesvědčil o poloze stran krajiny a na to čínil rozhodnutí o vedení bitvy. Dnes vede se bitva jinak! Vojevídce nemá vlastních dojmů, on je pouze informován četným hlášením ordonancí, které jsou oči a armády. V hlavním stanu stále se střídají jízdlečké ordonance, automobily, cyklisté, aeroplány, zprávy telefonické, telegrafické a radiotelegrafické. Luští přechetné zprávy musí tříditi a luštit důmyslný, chladnokrevný, ale geniální způsob, který se souhrnu četných zpráv, které přehlebně obrazuje, musí zprávu nebo bez ní předložit. Obrovská zodpovědnost spočívá na bedrech chefa generála, který jež meziu připadá za úkol

na základě konečných zpráv učiniti rozhodná opatření, kde mají rezervy nastoupiti, kam se má bitevní čára posunouti, zkrátka musí dáti pokyny, které mohou býti — ba často válku — rozhodnuty. Takovou úlohu rozřešiti vyžaduje rozhodný klid. Vojevídce samoten pracuje na mapě, kde je všecko praporečky označeno. Potřebují-li doplňky, ihned začnou pracovat telefonní sítě. Přední stráž obrací se na výšlých, podávají zprávy o všeobecné taktické rozložení, o útoku velbi pomáhá optika a fotografie — snímky, jež blikají v létadla o polybech nepřítelů poskytnují. Nejmodernějším pomocným prostředkem k poznání dalekých podrobností krajiny je telefotografie. V noci pak osvětení vrhaná světla a světelné koule, vystřelené z pistolí, s neobyčejnou zřetelností bitevní čáry. Oběsá pro jede vojevídce automobilem důležitě body bojště.

Co nemusíme postrádati.

Praví se, že v Evropě výroba sýru jest uměním. V Americe nopak, sýr jest nebo byl předtím obchodem. Válka na pevnině evropské skýtá Americe příležitost. Křídla součez jsou ustříhána. Dnes neskytuje se příležitost, založiti reputaci amerického sýra. Jest to příležitost, na níž zemědělský departament snaží se naše výrobce sýra upozorniti a přiměti je, aby jí pokud jenom možno využítokovali. A až válka skončí, pak-liže příležitost naskytne bude použito, náš vlastní národní sýr zůstane již v trhu níjak nezpokojován faktem, že konkurence jest opět v jeho stopách.

Amerika jest bohatá na mnohé bludy. Jedním z nejvytrvalejších klamů jest, že domácí produkt nemůže se rovnati evropskému. Jest-liže jest k tomu potřebí důkazy, možno jenom prohlédnouti si rekordy. Za fiskální rok končící 30. června více než 63.000.000 liber sýra bylo importováno do této země. Nikdo nemůže říci, do jaké míry zasáhne válka do importu onoho produktu do Ameriky, ale jest jisté, že počet liber bude menší a v tom právě vězí příležitost.

Proč neměl by tento nedostatek nahrazen býti domácí produkt? Exporti souhlasí, že některé domácí produkty nase vyvozní se výrobkům z ciziny. Ale známka "doma dělaný" odsuzuje naše sýry.

Vezměme ku příkladu známý sýr "limburger". Kvalita jeho sverchovanější a cena nižší než produktu evropského. Dávno již vyhnal německého svého soupeře z trhu. Jest faktem, že po leta již nebyl sem žádný limburger importován. Ale lidé na tomto sýru si pochutnávají, naprosto nevědomi jsou tohoto faktu. Věřt dosud, že pojišťací cizí sýr. Ve skutečnosti ale předkládán jest jim sýr domácí. Toto faktum jest nepopíratelné a jestliže snesou aroma sýra toho, pak je také zažijí. Třída Američanů, sama sobě neznáma, vytvořila tak poptávku po domácí výrobku.

Pak máme švýcarský sýr. Ten může býti vyráběn v Americe s toutéž přehitostí a právě s tolika děrami jako zahraniční produkt. To jest asi důvodem, proč se ho zedtolik spotřebuje. Sýr cemembert, nejlepší jakosti vždy přináší dobrou cenu, ale utrpl v této zemi následkem opoście se strany podporovatelů importovaného výrobku. Rychle dožívá a konsument má jej již za měsíc po vyrobení. V Americe vyráběn jest již s jistým úspěchem.

Mimo cemembertskeho sýra, jest celý počet zahraničních sýrů, které jsou zde oblíbeny a které nade vši pochybnost mohou býti nápodobány úspěšně americkými výrobci sýra po malé pokusné práci. Mezi těmito druhy jsou edam, rounda, parmesan, roquefort, stilton a gorgonzola; ačkoliv nezdá se stávati důvod, proč tyto sýry

nemohly by býti vyráběny v Americe, nepo kytají ve náhledu výrobitelů slibné pole pro sebe. Pro dobu přitomnou při nejmenším jest lépe pro ně když se omezí, a jim každé šestileté dítě rozumně povzbuzovati budou poptávku po standardních typech, jako cheddar, švýcarský, limburger, ananas a d. Pole pro cheddar zvláště je mnohoslibné.

Bylo zvykem mezi americkými výrobci sýrů do třech a prolátni jej pomocí ruských osu, ne následkem vysoké kvality. Zaviněno to bylo hlavně obecním, který vřel vše importovanému produktu. Bylo by moudré od amerických výrobitelů, kdyby označovali své zboží přímo a poctivě jako americké. Konsument může sám souditi. Jestliže však americký výrobil má získati a udržeti oblibu a návyk Američanů, musí v budoucnosti počítati více s kvalitou. Jinak výhody jeho budou jenom dočasné. S koncem války dostaví se také konce poptávky.

Jaké peníze přítomná válka stojí, o tom jsou jen dohady.

Francouzský ministr financí Ribot nedávno se vyslovil, že Francie vydrží svoji armádu na bojišti částkou třiceti millionů franků, čili šesti millionů dolarů denně. K tomu si přimysleme denní výdaj Německa, Anglie, Ruska, Rakouska a ostatních, považme, že za týden bude válka trvati již pět měsíců a všechny vyhlídky ukazují na to, že bude ještě velmi dlouhá, a pak si můžeme udělati představu o těch ohromných obětích, které pohltní. Rozumně se, že peníze ty nesláhnějí z daní, nýbrž všechny vřídly se dluží. Napřed se uzavírají dluhy v cizině, ale ve válece to obvyčejně nejde, tu se uzavírají nuceně "půjčky" doma, jinými slovy běře se lidem z kapes. Nedávno byla taková půjčka uzavřena v Rakousku a psalo se o ní, že se setkala se zldarem. Přispěly na ní obec a města, spóšitelny, chudinské a sirotčí fondy a jiné veřejné ústavy. Půjčiti nebyl nikdo nucen, ale aby někdo půjčku odepřel, to se nikomu neradilo. Mohlo by se mu to špatně vyplatit. Před válkou měly jednotlivé země takovito státní dluh: Francie 6.500 millionů, Německo pět tisíc millionů, Rusko 4.500 millionů, Rakouska 3.700 millionů, Anglie 3.500 millionů, Japonsko 1.250 millionů, Belgie 760 millionů, Turecko 555 millionů dol. Od 1. srpna však se dluh jejich značně zvýšil. Německo a Anglie zvýšily jej již o dalších 3.000 millionů každá, Francie a Rusko o 500 millionů každý, ale jejich malé vydání vysvětluje se tím, že se tam dosud nesešly parlamenty, aby další dluh povolily. Budou tyto ohromné dluhy někdy vůbec zaplacený? Je to možné, aby byly zaplacený? To jsou otázky, které se dají těžko zodpovídati. Staré zkušenosti učí, že někdy i národy velice dluhem zatížené prosperovaly, jako Anglie po válkách Napoleonských, nebo Francie po své poslední válce s Německem, ale to mohou býti výjimky z pravidla. Těžko říci. Mnohá země bude po dlouhá leta těžce dotčena, ale vrátí-li se vojáci k užitečnému povolání a civilnímu a budu-li pilně pracovati, může národ prosperovati a znovu se povznést, i když veliké oběti přinesl a těžké rány utrpl. Do budoucnosti nikdo nevidí, neboť pravděpodobně vyvolá válka tato změny velké ve všech oborech života hospodářského, jaké nemůže nikdo předvídati.

Dobře živený muž bude lépe bojovat než napolo vyhladovělý, ať již jest civilistou nebo vojínem. A tohoto principu možno použiti právě tak jako tak zvané "2-hodinové kuráže", neboť napolo vyhladovělý muž postrádá vitalnost, právě jako průměrný člověk postrádá životní síly ve 2 hodiny ráno.

Pakliže si přejete vědět, jak chrabřím jste, podniknete zkoušku ve 2 hodiny ráno, když ku příkladu lupiči vniknou do vašeho domu. Jestliže zalezete pod pokrývku postele, jste bezpochyby zcela normálním mužem; ale jestliže vyskočíte odvázně z postele, chopíte se nejbližší zbraně a vrhnete se vpřed proti lupičům, jste skutečně chrabřím mužem a máte přičiny býti na sebe hrdým.

Každý veterán z velké nějaké války řekne vám, že nejobtížnější zkouškou odvahy jest býti probuzen ze spánku troubením na poplach a bubnováním za příčinou útoku na neviditelného anebo slabě znatelného nepřítelě ve 2 hodiny ráno. Pochoď do bitvy za jasného slunečního není tak obtížný a vyzkoušení v bitvách veterán mluví jakéto rozličování, ale i ten nejotuzilejší veterán postižen jest podivnými počty a jest mu nevolno, pakliže ve 2 hodiny ráno utkati se má s nepřitelem za nočního stínu a to děje se jediné proto, že v hodině té přirozená fyzická slabost jeho se dostavuje; počít ten pak nemá nic společného s duševní slabostí, již nazýváme "zbabelostí."

Zajímavá karikatura. Jedu americký časopis přinesl v těchto dnech zajímavou karikaturu. Jest na ní vmalována Evropa, jedoucí v automobilu, kterou lohaní Strýček Sam na starém, polorozbitém bicyklu. Oba jedou do Jižní Ameriky, aby tam uchvátili oběd. Automobil označen je nápisem: Metrický sestem. Bicykl nese nápis: Star míry a váhy. Nadřímto obrázkem může se člověk vážně zamysliiti. Je to podivně, že Amerika, která si tak zaklá-

da na svém pokroku a moderním zřízení v každém ohledu, nezmočila se ještě na metrické míry a váhy, které jsou tak jednoduché, že jest lépe pro ně když se omezí, a jim každé šestileté dítě rozumně, Americké míle, rody, jardy, stopy a palee a pak zase libry, těžké a lehké, unce a zrna, jsou zřímou naprosto nepochopitelné. Netřeba vykládati, že američtí průmyslníci mají obtíže, když má jí tento systém převáděti na míry metrické v tom případě, když do ciziny zboží prodávají. I nás teplotně Fahrenheitův jest předpotopný. Je z toho viděti, že Amerika příliš utpěla na své "mateřské zemi". Anglii, od které první poslehu převzala. Jen se divíme, že aspoň v penězích, ve svých dolarech, byla rozumější. Mohla také ještě od Angličanů převzati jejich libry sterlingů, které se dělejí na dvacet peniců, abychom měli i peníze předpotopní. Počítání na desítky je to nejnedůdušší na světě, a Amerika to musí konečně jednou uznati. Čím dle to odkládá, tím to bude horší. Praví se, že se zavedení metrického systému vzpírají nejvíce průmyslníci, strojíci, kteří mají mnohé nákladné stroje zavedené na systém starý, ale co je to platno, když všecko zboží, které jde do ciziny, musí býti počítáno na systém desetinný. Průmysl se rozmáhá, stává se každým dnem komplikovanější, a čím dle se to bude oddalovati, tím to bude horší. My myslíme, že hlavní překážkou změny je v naší zemi nedostatek autority. V Evropě takovou vše nadřídi vláda, ale kdo to má nadřídi u nás? Kongres k tomu nemá práva a státní sněmy má jí jiné starosti.

Fysická kuráž. Ve dvě hodiny ráno jest lidská vitalnost nejnižší, veškeré fyzické síly v době té jsou na nejnižším stupni a každý zkušený militarista dobře ví, že "dvuhodinová kuráž" počítá. On ví, jestliže vojín v hodinu tu jest chrabřím, nikdy se neobává toho, co na něm čeká a že sotva stane se zbabelcem, neboť ve skutečnosti jest pozoruhodným mužem.

Dobře živený muž bude lépe bojovat než napolo vyhladovělý, ať již jest civilistou nebo vojínem. A tohoto principu možno použiti právě tak jako tak zvané "2-hodinové kuráže", neboť napolo vyhladovělý muž postrádá vitalnost, právě jako průměrný člověk postrádá životní síly ve 2 hodiny ráno.

Pakliže si přejete vědět, jak chrabřím jste, podniknete zkoušku ve 2 hodiny ráno, když ku příkladu lupiči vniknou do vašeho domu. Jestliže zalezete pod pokrývku postele, jste bezpochyby zcela normálním mužem; ale jestliže vyskočíte odvázně z postele, chopíte se nejbližší zbraně a vrhnete se vpřed proti lupičům, jste skutečně chrabřím mužem a máte přičiny býti na sebe hrdým.

Každý veterán z velké nějaké války řekne vám, že nejobtížnější zkouškou odvahy jest býti probuzen ze spánku troubením na poplach a bubnováním za příčinou útoku na neviditelného anebo slabě znatelného nepřítelě ve 2 hodiny ráno. Pochoď do bitvy za jasného slunečního není tak obtížný a vyzkoušení v bitvách veterán mluví jakéto rozličování, ale i ten nejotuzilejší veterán postižen jest podivnými počty a jest mu nevolno, pakliže ve 2 hodiny ráno utkati se má s nepřitelem za nočního stínu a to děje se jediné proto, že v hodině té přirozená fyzická slabost jeho se dostavuje; počít ten pak nemá nic společného s duševní slabostí, již nazýváme "zbabelostí."

Těžba zlata v Jižní Dakotě Washington, D. C. — Těžba zlata v Jižní Dakotě má letos hodnotu \$7.270.000 proti \$7.319.294 r. 1913. V tom smyslu zní zpráva vládní geologické úřadovny. Těžba stříbra obnáší 174.000 unce proti 172.000 r. 1913. O4 roku 1876 do konce 1914 vytěženo za \$185.224.000 zlata a 5.830.000 unce stříbra.